

Individuell rättsäkerhet i terrorismens skugga

Helen Andersson

4/4/2015

This paper has the intention of examining the international interaction concerning legislation on terrorism and the difficulties that may be associated with this work. The focus will be on the country of Sweden's conditions for this commitment. The Swedish law; *Lagen om straff för terroristbrott 2003:148*, will be presented as the anchor of the Swedish legislative system while *Resolution 2178* will present the intentions of the international community. The legal rights of the individual will be in the center of this examination and illuminated by international counter-terrorism legislations within the judicial framework in order to demonstrate issues that are present in the context regarding individual rights and legal security. The paper will have an overall aim to illustrate the general issues regarding the legislation of terrorist activities.

Rättsvetenskap
Examensarbete, 15 hp
Handledare: Fanny Holm

Innehåll

SAMMANFATTNING FÖRKORTNINGAR

1 INTRODUKTION

- 1.1 Syfte och frågeställning
- 1.2 Metod och disposition
- 1.3 Avgränsningar

2 RÄTTSSÄKERHET

- 2.1 Svensk rättsäkerhet
  - 2.1.1 *R:F 1:1 Legalitetsprincipen*
  - 2.1.2 *R:F 1:9 Egalitetsprincipen*
  - 2.1.3 *Objektivitetsprincipen*
- 2.2 Straffrätten
- 2.3 Tvångsmedel
  - 2.3.1 *Legalitetsprincipen i tvångsmedel*
  - 2.3.2 *Ändamålsprincipen i tvångsmedel*
  - 2.3.3 *Behovsprincipen i tvångsmedel*
  - 2.3.4 *Proportionalitetsprincipen i tvångsmedel*
- 2.4 Europakonventionen

3 SVENSKA TERRORISTLAGSTIFTNINGEN

- 3.1 Rambeslut 2002/475/RIF
- 3.2 Lagen om straff för terroristbrott (2003:148)

4 RESOLUTION 2178

5 ANALYS

- 5.1 Svensk lagstiftnings täckning av Resolution 2178
- 5.2 Nationens säkerhet mot individuell rättsäkerhet
- 5.3 Är rättsäkerheten i Europakonventionen förenligt med Resolution 2178?
- 5.4 Syftet med arbetet besvaras

6 LITTERATURFÖRTECKNING

7 BILAGA

SAMMANFATTNING

Detta arbete kommer att titta närmare på det internationella samspelet rörande lagstiftning kring terrorism och de svårigheter som kan komma i samband med detta arbete men fokusera på den svenska rättens förutsättningar för detta åtagande. *Lagen om straff för terroristbrott 2003:148*, kommer att presenteras som kopplingen till det svenska rättsystemet medan *Resolution 2178* kommer att presentera det internationella samfundets ståndpunkt.

Vi kommer att se på individuell rättssäkerhet belyst av internationell terrorbekämpning inom rättsväsendets ramar och de frågeställningar som blir aktuella i samband med individuell rättssäkerhet. Arbetet kommer att bygga på det övergripande målet att belysa problematiken kring lagstiftning som behandlar terroristverksamhet med tanken på ett samhällsfunktionellt synsätt.

FÖRKORTNINGAR

BrB Brottsbalken (1962:700)

CVE-program (Countering Violent Extremism)

Ds Departementsserien

EG Europeiska gemenskapen

EU Europeiska unionen

EKMR Europakonventionen, Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna från 1950

EUF fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

FEUF Fördraget om Europeiska Unionen

FN Förenta Nationerna

FTF Foreign terrorist fighters, enligt Resolution 2178 "*individer som reser till andra stater än där de bor eller är medborgare, i avsikt att stödja, eller delta i, terroristverksamhet*"

LST Lag (2003:148) om straff för terroristbrott

NJA Nytt juridiskt arkiv

PUL Personuppgiftslagen (1998:204)

Prop. Proposition

RB Rättegångsbalken

RF Regeringsformen

RoT Rambeslutet om bekämpande av terrorism

SFS Svensk författningssamling

SOU Statens offentliga utredning

1 INTRODUKTION

Professorn och samhällsvetaren Immanuel Wallerstein hävdar att media ständigt proklamerar att världen som vi lever i, sedan 1900-talets andra hälft, har präglats och dominerats av två saker: globalisering och terrorism.¹ Som ett resultat av en globaliserad värld krävs det att stater måste kunna samverka för att förse dess befolkning med varor, säkerhet och möjligheter för att interagera med omvärlden. Men denna tillgång till en global arena har resulterat i debatter kring säkerhet, både för individen och för samhället.

Attackerna den 11 september 2001 innebar en intensifiering av kampen mot terrorism. Det har fokuserats på det statliga planet, men även behovet av internationell samverkan har kommit i fokus. Dessa brott tenderar att passera enskilda staters territorium och har vid upprepade tillfällen visat sig ha ett ursprung i ideologiska värderingar med målet att stärka en grupp känsla som agerar utanför nationens gränser.

Det här arbetet kommer att titta närmare på svenska lagtexter som behandlar terroristbegreppet för att jämföra med Förenta Nationernas (FN) beslut som klarställs i *Resolution 2178 (2014)* som är en internationell resolution i ett led att bekämpa terrorism. Målet är att undersöka om den aktuella svenska lagstiftningen täcker resolutionens intentioner för att i nästa steg använda *Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna från 1950*, *Europakonventionen* eller *EKMR* som den kommer att benämnas här efter, med målet att belysa den individuella rättsäkerheten i hanteringen av brott som klassificeras inom terrorismbegreppet. Detta kommer att problematisera och ge ytterligare en dimension till arbetets bearbetning av *Resolution 2178(2014)*. Denna undersökning har hög relevans i det rådande politiska läget. Det ser vi bland annat genom regeringens beslut att utnämna en särskild utredare med uppgiften att analysera behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till de krav på straffrättslig reglering för att förhindra och bekämpa terrorism som ställs i FN:s säkerhetsråds *Resolution 2178 (2014)*. Uppdraget ska redovisas senast den 18 juni 2015.²

---

¹ Wallerstein, Immanuel, *Världssystemanalysen: En introduktion*, Hägersten: Tankekraft Förlag, 2007, s 10

² Kommittédirektiv, *Genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism*, Dir. 2014:155, Beslut vid regeringssammanträde den 18 december 2014

Det är viktigt att analysera internationella överenskommelser både från de involverade nationernas intressen och mål men även för att komma ihåg att skydda individen från godtycklig straffutövning som inverkar på mänskliga rättigheter och den personliga integriteten. Man måste komma ihåg att i generella termer så för varje rättighet, som till exempel de mänskliga rättigheterna, som identifierats finns en skyldighet för staten att uppfylla. Denna skyldighet innefattar ett tredelat ansvar; att respektera, skydda och uppfylla rättigheterna. Detta är ett led i att skydda individens rättigheter.

En utveckling som prioriterar krafttag mot nationella hot på bekostnad av individuella rättigheter kan i slutändan inte bara vara kontraproduktivt men även ett förlopp som åsidosätter den statliga suveräniteten och med det påverkar den globala samverkan som sker mellan stater. En utveckling som kan leda till att basen för internationell lag, som vilar på diplomati och inställningen; *pacta sunt servanda* (ingångna avtal ska hållas)³, rubbas och kan resultera i ett mycket osäkert politiskt läge. Då det är regeringens ansvar att fullgöra statens skyldigheter gentemot det internationella samfundet är det extra viktigt att vid tecknandet av internationella överenskommelser mellan stater utvärdera om de strider mot tidigare ingångna avtal som till exempel *EKMR* som innehåller ett antal försäkringar av den individuella rättigheter.

Människor har sedan urminnes tider skrämts av terrorister. Terrorismens och det politiska våldets historia är lång, nästan lika lång som debatten om vad som egentligen är terrorism. Vem som är terrorist och vad som är terrorism avgörs åtminstone till viss del av betraktarens egna utgångspunkter. Det är en orsak till att det är så svårt för forskare och politiker i olika delar av världen att enas om vad som menas med terrorism. För några är personen en hjälte, frihetskämpe och martyr. För andra är han en terrorist, extremist och fanatiker. Den ena terrorist kan med andra ord vara den andres frihetskämpe. Denna klassificeringsfråga innebär ett stort problem för ett gemensamt internationellt ställningstagande samt rättssäkerheten. Att slutligt avgöra vem som är terrorist är inte enkelt, mycket beroende på att det inte finns en tydlig definition. Terrorismen som fenomen kan spåras väldigt långt tillbaka i historien. Världen har skådat ett flertal organisationer och grupper som av somliga har klassificerats som terrorister, men som av andra har betraktats som frihetskämpar. USA är den nation i världen som har flest terroriststämplade organisationer på sin så kallade "terrorlista", där hela

---

³ Cameron Iain, *An introduction to the European convention on human rights*, 5 edition, Uppsala, 2006, s 20

59 organisationer och grupper klassificeras som terroristorganisationer.⁴ Svårigheterna med att definiera subjektet terrorist kan spåras till att begreppet har betytt olika saker under historien och användningen har varit inkonsekvent. Till och med experter på området har inte enats om betydelsen. Dessutom är terrorism inte helt olik från andra former av oregelbunden våldsutövning eller okonventionell krigföring.

Den enes ”terrorist” kan, som FN’s generalsekreterare Kofi Annan hösten 2001 uttryckte det, mycket väl vara den andres ”frihetskämpe”.⁵

Detta avsnitt har belyst ett antal problematiska aspekter som följer med proceduren att lagstifta kring terroristbrott. Tidigare ingångna internationella överenskommelser måste följas och påverkar därmed framtida resolutioner och avtal mellan stater. Vi har även en definitionsfråga kring beteckningen terrorist som innebär att en klar och tydlig lagtext som är användbar på en internationell arena är svår att enas om. Individuella rättigheter och dess ställning mot staten måste garanteras även under arbetet med internationell kriminalitet. Vi kommer att fortsätta detta arbete med att urskilja några frågeställningar, för att avgränsa arbetet, då frågan med terroristlagstiftning kan göras väldigt omfattande och innehålla ett stort antal samhällsaspekter.

1.1 Syfte och frågeställning

Detta arbete kommer att fokusera på rambeslutet om bekämpande av terrorism 2002/475/RIF och den efterföljande lagen *LST 2003:148*, samt att titta närmare på *Resolution 2178*. Syftet med arbetet är att belysa ett antal aspekter kring den juridiska diskussionen i Sverige rörande terroristbrott. Avgränsningen inom den gällande svenska lagstiftningen innebär att endast 2002/475/RIF samt *LST 2003:148* kommer att behandlas specifikt medan annan svensk lagtext endast presenteras kort. Frågeställningen som kommer att aktualiseras är,

Täcker svensk lagstiftning rörande terroristbrott *Resolution 2178*?

En ytterligare dimension på frågeställningar kring juridiska åtgärder inom terrorism begreppet kommer att redovisas för att belysa ett individuellt rättsperspektiv vilket är avsikten med att

---

⁴ U.S. Department of State Foreign Terrorist Organizations, 2014, <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>

⁵ Kumm Björn, *Terrorismens historia*. Lund: Historiska Media, 2002, s.24

titta närmare på *EKMR*, som är i sin helhet en del av svensk rätt sedan 1995. Enligt regeringsformen får ingen lag eller annan föreskrift vara i strid med *EKMR* och baserat på detta blir frågeställningen,

Är *Resolution 2178* förenligt med rättssäkerheten för individen enligt *EKMR*?

Detta arbete har inte som mål att ge några lösningar till detta komplicerade juridiska och politiska ämne utan ämnar påpeka svårigheterna till lagstiftning, med hänvisning till rättssäkerhet samt individuella friheter och rättigheter. Syftet med arbetet är en ansats att bidra till diskussionen kring problematiken som terrorism verksamhet presenterar inom juridiken och de möjliga rättsliga lösningarnas utfall.

1.2 Metod och disposition

Avsikten med att undersöka om svensk lagstiftning rörande terroristbrott täcker *Resolution 2178* ligger i att det är en högst relevant frågeställning då Sverige för närvarande undersöker möjligheterna kring denna resolution. Baserat på detta kan arbetet som kommer att presenteras benämnas som konstruktiv rättsvetenskap då målet är att göra värderande omdömen inom området som undersöks.

Valet av att i andra steget av arbetet använda mig av ett individuellt rättsperspektiv kan bidra till att belysa den påverkan som *Resolution 2178* kan ha det svenska samhället och inte minst på den enskilda individen. Då arbetet baseras på ett samhällsproblem kan det beskrivas som problem och intresse orienterat med en ansats som strävar efter att bidra till den aktuella diskussionen kring rättsliga lösningar på problemet som terrorism innebär.

Baserat på de metodologiska utgångspunkterna så kommer rättskällevärdet ⁶ att användas för att analysera gällande rätt i syfte att klargöra de rättskällor som är aktuella för problemfrågeställningen i svensk rätt, men även i Europa rätten i form av *EKMR*.

Rättskällevärdet innebär att måste beakta författningarna inbördes rangordning och i detta arbete observera att EU-rätten står över medlemsstaternas egna rättsordningar.

Legalitetsprincipen placerar den skrivna lagen som den främsta källan för att tyda normers innehåll.

---

⁶ Sandgren Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare*, andra upplagan, 2007, Norstedts juridik, Vällingby s 36

Rättsregler kan sägas ha två funktioner. Den ena är att lösa konflikter i enskilda fall (handlingsregler), den andra är att styra samhällsutvecklingen i en politiskt önskad riktning. Detta arbete kommer att använda båda dessa funktioner i arbetet med gällande rättsregler.

I rättsvetenskapen kan en relativt fri argumentation användas där rättskälleanalysen kan förenas med problem och intresse inriktade frågeställningar. Den rättsvetenskapliga metoden kommer att dominera den analytiska delen av arbetet, då vi behöver ett övergripande verktyg för att analysera eventuella problem områden med införandet av *Resolution 2178* i svensk rätt. Inom denna slags forskning används oftast rättskällor som är vedertagna och etablerade för att säkra förankringen i juridiken. Denna metod utgör den traditionella rättskälleläran.⁷

Jag har valt att använda mig av grundlagar, vilket är den svenska termen för lagar som utgör ett lands författning med andra ord dess konstitution, då dessa lagar innebär ett mer permanent inslag i den svenska rättshistorien eftersom det krävs utförligare procedurer än för en vanlig lag för att stifta eller ändra en grundlag. De juridiska principerna förankrar arbetet inte bara i gällande lag utan i den svenska rättsprocessen. De internationella avtalen presenteras med en avsikt att visa ett internationellt tryck till rättsliga åtgärder mot terrorism och *rambeslutet 2002/475/RIF* har uppgiften att visa hur Europarätten påverkar Sveriges juridiska processer med resultatet som *Lagen om straff för terroristbrott (2003:148)* är ett direkt resultat av. Rättspraxis samt förarbeten har blivit sparsamt använda och fyller endast funktionen av en förankring i dagens läge. Det rättsvetenskapliga tillvägagångssättet att behandla problem formuleringar har inslag av normer. Man tittar på institutionella fakta som är beroende av överenskommelser mellan människor och genom en intersubjektiv bedömning (den bästa tolkningen av en viss bestämmelse eller av ett rättsligt problem) behandlar man frågeställningen.⁸ Denna metod blir aktuell då man tittar på *LST 2003:148* och upprinnelsen till lagen genom ramlagen *2002/475/RIF* samt Sveriges förhållande till EU inom det juridiska området. Då internationella överenskommelser vilar starkt på en normbildning mellan de involverade parterna valde jag denna metod.

---

⁷ Jareborg, Nils: ”Rättsdogmatik som vetenskap” I: *Svensk Juristtidning* 2004 s. 1–10

⁸ Sandgren Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare*, andra upplagan, Norstedts juridik, Vällingby, 2007, s18, 19

1.3 Avgränsningar

Jag kommer att använda mej av rambeslutet om bekämpande av terrorism 2002/475/RIF och den efterföljande LST 2003:148 i analysen. En avgränsning här är nödvändig då den legislativa historien rörande terroristbrott skulle kunna utgöra ett eget arbete i sig. Syftet är att i den vidare kontexten använda Resolution 2178 som det dominerade inslaget för att belysa det internationella samarbetet, men också de svårigheter som detta innebär. Valet av just denna resolution vilar i dess närvaro i samhällsdebatten.

EKMR har i detta arbete som uppgift att belysa individens rättssäkerhet och dess förankring i det svenska rättssystemet. Då denna konventionen är en grundsten i arbetet med att skydda den individuella rättssäkerheten fyller den sin uppgift och avgränsar arbetets internationella del.

2. RÄTTSSÄKERHET

Att känna säkerhet i staten man lever inom är en väsentlig del av konceptet rättsstat. I och med att man som medborgare erkänner staten som suverän och därmed avsäger sig rätten att på egen hand skipa rättvisa krävs det att ett antal garantier tillämpas. Man förväntar sej likhet inför lagen och ett objektiva beslutsfattande, samt regleringar rörande domstolar och rättskipning där i bland annat garantier för domstolarnas oberoende. Den offentliga makten måste utövas enligt de lagar som är stadgade med ett skydd för de grundläggande fri- och rättigheterna samt konstitutionella garantier mot maktmissbruk. I och med att dessa kriteriers närvaro vilar rättsstaten på en stabil grund. (Se Bilaga 1 Faktaruta; Fem rättsstatskriterier, för en sammanställning av rättsstatskriterierna.)

Ett nämnvärt inslag i rättsstaten, som är aktuellt för Sverige, finner vi i offentlighetsprincipen (2 kap Tryckfrihetsförordningen), som värnar om insyn och öppenhet i den offentliga förvaltningen. Som vi ser av sammanfattningen av fem rättsstatskriterier kan ett antal grundläggande principer och kriterier som belyses i samband med mänskliga fri- och rättigheter samt rättssäkerhet inräknas i rättsstats begrepp.⁹ Denna koppling kommer att klargöras senare i arbetet när individuell rättssäkerhet behandlas.

---

⁹ Vad gäller rättssäkerhetsbegreppet och dess koppling till grundläggande mänskliga fri och rättigheter se Ehrencrona, »Rättssäkerhetsbegreppet och Europakonventionen«, *Svensk Juristtidning*, 2007, sid 38–49.

Internationella normer påverkar och reglerar den nationella rättsordningen. Detta är särskilt tydligt i olika rättsstatsfrågor och regleringar rörande individens skydd i förhållande till den nationella makten. Dessa normer hittar vi främst inom området mänskliga rättigheter. Man kan även se andra mer eller mindre direkta kopplingar till det nationella rättssamhället och stärkandet av rättsstaten.¹⁰ Definitionen av ett rättssamhälle är ett samhälle som bygger på lag och rätt, vilket inbegriper trygghet, lag och ordning.¹¹ Som problemlösnings alternativ är juridiken nödvändig när det gäller ett antal problem som ska lösas eller för att klargöra för hur man som individ är förväntad att uppträda i samhället.¹² Man kan se rättssystemet som en avbild av verkligheten där det fastställs hur en viss konflikt ska lösas enligt de samhällsnormer som är fastställda av invånarna. I denna form kan man se det fastslagna rättssystemet som en ideologisk norm.¹³

Detta kapitel har redovisat betydelsen av en fungerande rättsstat i ett demokratiskt samhälle. Som individ måste man kunna lita på att man har rättigheter inom de samhällen man verkar och att dessa garanteras av staten.

2.1 Svensk rättssäkerhet

De flesta av världens rättsordningar som baseras på det demokratiska statsskicket, och således med intentionen att upprätthålla rättsstatens ideal, besitter en skriven författning där statens konstitutionella grund uttrycks. Dessa grundlagar innehåller det styrande ideal som staten genom sin rättsordning önskar uppnå. Denna form av konstitutionalism innefattar alltså både bemyndigandet och begränsandet av makten, den både beviljar maktbefogenhet och specificerar dess omfattning samt syfte.¹⁴ Detta är grunden till den samverkan som sker mellan individen och staten och säkrar den individuella individens rättigheter gentemot staten och kallas med andra ord konstitutionellt rättighetsskydd.¹⁵ I Sverige hittar vi detta skydd främst i *Regeringsformen, RF, 2 kap* som redovisar grundläggande fri och rättigheter.

---

¹⁰ Gerstner Linnea, Larsson Per, Mårsäter Olle, Nordquist Kjell-Åke, *Mänskliga rättigheter i fred och konflikt*, en skriftserie från Fonden för mänskliga rättigheter, Centrum Tryck, Avesta, 2007

¹¹ Petersson, Rättsstaten. *Frihet, rättssäkerhet och maktindelning i dagens politik*, 1996, sid 26

¹² Hydén Håkan, *Rättsregler en introduktion till juridiken*, Lund, 2001, s 12

¹³ Donald P. Kommers och W. J. Thompson, *Fundamentals in the Liberal Constitutional Tradition i*

Constitutional Policy and Change in Europe, Red. Joachim Jens Hesse och Nevil Johnson, sid. 23

¹⁵ Nergelius, *Konstitutionellt rättighetsskydd*, Norstedts Juridik, Stockholm 1996, sid. 25

I svensk rätt spelar rambeslutet 2002/475/RIF och den efterföljande *Lagen om straff för terroristbrott, LST, 2003:148* in i de juridiska verktygen som är tillgängliga inom svensk juridik för att behandla terrorism. Detta arbete har ambitionen att titta närmare på svensk lagstiftnings möjligheter att täcka kriterierna rörande terroristbrott i *Resolution 2178*.

Den historiska kontexten till behovet av individuella rättigheter kan spåras till den ideologiska debatt som följde efter andra världskriget och som uppmärksammade de gränser som måste sättas i samband med statens rätt och skyldighet att bekämpa kriminalitet. Straffteoretiskt kan man säga att diskussionen var en del av den positiva och moderna skolan. Det fanns en vilja att begränsa samhällets makt. Denna utveckling har blivit kallad rörelsen för socialt skydd. Man kan sammanfatta ståndpunkterna med att samhället har till uppgift att bekämpa brottsligheten och en skyldighet att skydda medborgarna från kriminalitet. Men samhällets ansvar omfattar även brottslingarna och deras familjer. Med andra ord; kampen mot kriminalitet har en gräns och samhället får inte utsätta medborgaren för onödigt lidande med intentionen att bekämpa brott.¹⁶

För att begränsa statens möjlighet till överdriven straffutövning ska man fokusera på att även om ett brott har begåtts ska inte förhållandena göras värre genom en stadgad men ineffektivt kanske till och med skadlig bestraffning. I och med att regeringar försöker skydda sina medborgare mot terrorister och svarar på terroristhotet kan dessa svar få oavsiktliga konsekvenser för medborgare inom landet och kan till och med vara skadligt för staten i allmänhet. Befolkningen kan börja gynna en mindre demokratisk regering då nationens säkerhet ställs mot individuella rättigheter. Detta kan resultera i minskade demokratiska värden vilket i sin tur skulle öppna upp för de ledande inom landet att nyttja medel som inte är förenligt med demokratiska värden, såsom förtryck av rättigheter.¹⁷ När alltmer kraftfulla åtgärder mot bekämpningen av terrorism antas av regeringarna finns det en ökad risk för brott mot mänskliga rättigheter och individuella rättigheter.¹⁸

Som ett sätt för de styrande att erhålla legitimitet och inflytande i det regionala samhället har brott och straff under lång tid reglerats lokalt, som ett led i den centrala statsmaktens expansion. På så sätt är straffsystemet knutet till nationalstaten. Men detta förhållande verkar

---

¹⁶ Hydén Håkan, *Rättsregler en introduktion till juridiken*, Lund, 2001, s 247

¹⁷ Charters, David A. ed. *The Deadly Sin of Terrorism: Its Effect on Democracy and Civil Liberty in Six Countries*. Westport, CT: Greenwood Press. 1994, s 212

¹⁸ Quigley, John "Government Vigilantes at Large: The Danger to Human Rights From Kidnapping of Suspected Terrorists." *Human Rights Quarterly*. 1988, 10(2): 193

vara under förändring. Krigsförbrytare från andra världskriget dömdes av segermakternas domare i tribunaler i Nürnberg och Tokyo. Kriget på Balkan på 1990 talet ledde till att begångna krigsbrott dömdes under FNs ansvar i Haag. Vi ser alltså ett försök till en global rättsordning med en global domstol, med avseende på brott begångna i krig eller i form av massmord på befolkningen.¹⁹

Rättssäkerhet innebär att medborgare behandlas lika inför lagen samt att lagen är så utformad på ett sätt så att det är möjligt att förutse hur lagen kommer att tillämpas. Detta fastställs i regeringens proposition om ekonomisk brottslighet, och anses därför ange att den allmänna uppfattningen.²⁰ I Sverige kan utgångspunkten till rättssäkerhet spåras till *RF* där en central del är skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna ur ett rättsstatsperspektiv som vi finner i *RF 2 kap.*²¹

Begreppet rättsstat är omdiskuterat, därför koncentrerar vi oss på de kriterier som Fredrik Sterzel identifierat som rättsstatliga inslag i *RF*.²² De tre grundläggande principer som är centrala i begreppet rättsstat finner vi i *RF*.

2.1.1 Legalitetsprincipen,

R:F 1:1, innebär att den offentliga makten skall utövas under lagarna, med andra ord principen om maktutövningens lagbundenhet.

2.1.2 Egalitetsprincipen

I *RF 1:9* återfinns egalitetsprincipen som tar fasta på allas likhet inför lagen. Domstolar och förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen skall beakta allas likhet inför lagen.

2.1.3 Objektivitetsprincipen.

Den anknyter till den föregående principen och uttalar att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet skall iaktta saklighet och opartiskhet.

Sammanfattningsvis kan man säga att rättssäkerhet innebär förutsebarhet i rättsliga angelägenheter,²³ och är en väsentlig del i det demokratiska samhället. Vidare finns det ett antal lagar i Sverige som behandlar möjligheterna till lagring av personuppgifter, med hänsyn till individens rättsfär. *Personuppgiftslagen (1998:204)*, ofta kallad PUL är den svenska

¹⁹ Häthén Christian, *Stat och straff*, Andra upplagan, Studentlitteratur AB, Lund, 2014, s 263

²⁰ Prop. 1984/85:32, s. 36

²¹ Warnling-Nerep, Lagerqvist Veloz Roca,Reichel, *Statsrättens grunder*, 2005, sid 23

²² Sterzel, »Regeringsformen ur rättsstatens perspektiv.« I: Sterzel Författning i utveckling. Konstitutionella studier av Fredrik Sterzel, 1998, sid 39 ff.

²³ Jareborg, Nils, *Straffrättsideologiska fragment*, Iustus Förlag, Uppsala, 1992, s 81

lagen som behandlar lagringen av person uppgifter.²⁴ Med behandling av personuppgift avses,

*"varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, till exempel insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring."*²⁵

Det är förbjudet att behandla "känsliga personuppgifter" som avslöjar, enligt 13 § PUL

1. ras eller etniskt ursprung,
2. politiska åsikter,
3. religiös eller filosofisk övertygelse,
4. medlemskap i fackförening,
5. hälsa eller sexualliv.

I 15 till 19 §§ PUL uppräknas vissa situationer där sådana uppgifter får behandlas. Förutom "känsliga personuppgifter" som presenterat i 13 § PUL, får man (enligt 21 §) inte heller registrera uppgifter om domar i brottmål, laga frihetsberövanden och liknande. Vad som är intressant här är att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från förbudet i PUL 13 § om det behövs med hänsyn till allmänt intresse (20 § PUL).

2.2 Straffrätten

Under 1940 och 1950 talet genomförde man ett antal reformer av den svenska strafflagen, som i viss mån präglades av en eklektisk straffteori. Man finner i *Brottsbalkens, BrB*, ursprungliga text inslag av den klassiska skolan, den moderna skolan och den positiva skolan.²⁶ Senare delen av 1900- talet innebar skärpning av straffen samt att brottsoffren fick ett större fokus.²⁷ På så sätt kan man se att samhällets inställning till brott påverkar den juridiska utvecklingen inom området. Straffrätten har som sin huvudsakliga uppgift att trygga den sociala ordningen genom fastlagda regler och sanktioner som baseras på legalitetsgrundsatsen. Vilket vi hittar idag i;

---

²⁴ En personuppgift definieras som all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet

²⁵ 3§ PUL

²⁶ Häthén Christian, *Straffrättsvetenskap och kriminalpolitik. De europeiska straffteorierna och deras betydelse för svensk strafflagstiftning 1906-1931, Tre studier*, Lund, 1990

²⁷ Häthén Christian, *Stat och straff*, Andra upplagan, Studentlitteratur AB, Lund, 2014, s 263

- Ej brott utan stöd av lag
- Ej straff utan stöd i lag *RF 2:10 1st* och *8:3 BrB 1:1*

Förbud mot analog strafflagtillämpning

Förbudet mot retroaktiv strafflagtillämpning

Man kan se denna utveckling som en form av beteende reglering där staten bestämmer handlingar, sanktioner och beteenden som den anser strider mot väsentliga intressen i samhället. För att sammanfatta de straffrättsliga reglernas funktion kan man formulera det som att dessa utgör grunden, legaliserar, en stats ingripande på den privata sfären.²⁸

2.3 Tvångsmedel

Principerna, utöver legalitetsprincipen, som är aktuella för användandet av tvångsmedel är ändamåls-, behovs-, och proportionalitetsprinciperna. Dessa ska alltid betraktas vid ingripande baserat på tvångsmedel.

2.3.1 Legalitetsprincipen i tvångsmedel

Den är aktuell för användningen av samtliga tvångsmedel.²⁹ Principen innebär att en myndighet inte utan stöd i lag eller annan författning får ingripa i en enskilds rättssfär. Nullum crimen sine lege (inget brott utan stöd i lag) samt nulla poena sine lege (inget straff utan stöd i lag) summerar principen.

Stadgade i

- *1 och 2 kap. RF*
- *Artikel 5, 6 och 8 i EKMR.*

De grundläggande fri- och rättigheterna återfinns i Svenska lagstiftning i *2 kap. RF*. I kapitlet anges också i vilka fall fri- och rättigheterna kan inskränkas. En sådan begränsning kan göras utifrån *2 kap. 20 § RF*. Legalitetsprincipen innebär således att användning av tvångsmedel fordrar en reglering i lag som medger intrånget i den enskildes rättssfär. En viktig del av tvångsmedlets förfarande process.³⁰ En grundsten i arbetet med att säkra individuella rättigheter inom Sverige.

²⁸ Hydén Håkan, *Rättsregler en introduktion till juridiken*, Lund, 2001 s 38

²⁹ Hänvisar även till kapitel 2.1 Svensk rättssäkerhet för en vidare förståelse av begreppet.

³⁰ Lindberg, Gunnel, *Straffprocessuella tvångsmedel – när och hur får de användas?*, tredje upplagan, Karnov Group Sweden AB, Stockholm 2012 s 20 Wennberg, Suzanne, *Introduktion till straffrätten*, nionde upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm 2011 s 19

2.3.2 Ändamålsprincipen i tvångsmedel

En myndighets befogenhet att använda tvångsmedel ska vara bunden till det ändamål för vilket tvångsmedlet har beslutats. Ändamålsprincipen är överordnad både behovs- och proportionalitetsprincipen eftersom det är först om ändamålet är tillåtet som det görs en prövning om tvångsmedlet behövs och om det är proportionerligt.³¹

Stadgade i

- 2 kap. 21 § RF, begränsningar i fri- och rättigheterna får endast göras för ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle, samt att de aldrig får gå utöver vad som är nödvändigt med beaktande av de ändamål som föranlett åtgärden.³² Här finner man en hänvisning till det demokratiska samhället som Sverige representerar och en försäkring för att värna om den.

2.3.3 Behovsprincipen i tvångsmedel

En myndighet får bara använda tvångsmedel när det föreligger ett påtagligt behov och en mindre ingripande åtgärd inte är tillräcklig. Tvånget ska leda till att det avsedda resultatet uppnås samt vara nödvändigt och verkningsfullt. Det aktuella tvångsmedlet ska upphöra så fort syftet med tvångsmedlet har uppnåtts eller att det av andra skäl inte längre finns behov av åtgärden, tvångsmedlet inte får inte heller ges större omfattning än vad som är sakligt. På så sätt ser man att behovs- och proportionalitetsprincipen delvis överlappar varandra och man kan säga att principerna har ett nära samband. Det vill säga att ett beslut om tvångsmedel, som strider mot behovsprincipen, normalt sett också strider mot proportionalitetsprincipen.³³

2.3.4 Proportionalitetsprincipen i tvångsmedel

Tvångsåtgärden i fråga om art, styrka, räckvidd och varaktighet ska stå i rimlig proportion till vad som finns att vinna med åtgärden. En bedömning ska ske om tvångsmedlet överhuvudtaget bör tillgripas med hänsyn till omständigheterna, eller om det finns ett lindrigare tvångsmedel som kan användas i stället. Principen fokuserar alltså på de negativa verkningar som kan följa av användning av tvångsmedlet för den enskilde som drabbas. Man ska beakta om det intrång som tvångsmedel innebär för den misstänkte eller för något annat

---

³¹ Lindberg Gunnel, *Straffprocessuella tvångsmedel – när och hur får de användas?*, tredje upplagan, Karnov Group Sweden AB, Stockholm, 2012, s. 22 f

³² Prop. 1988/89:124, s. 26 och Lindberg, Gunnel, *Straffprocessuella tvångsmedel – när och hur får de användas?*, tredje upplagan, Karnov Group Sweden AB, Stockholm 2012 s. 22

³³ Prop. 1988/89:124, s. 26, Ekelöf, Per Olof; Bylund, Torleif & Edelstam, Henrik, *Rättegång III*, sjunde upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm, 2010, s. 48 och Lindberg Gunnel, *Straffprocessuella tvångsmedel – när och hur får de användas?*, tredje upplagan, Karnov Group Sweden AB, Stockholm, 2012 s. 25 och s. 31.

motstående intresse står i proportionalitet till åtgärdens vinning, och med det intrång eller annat menas såväl direkta som indirekta följder.³⁴ Vid frågor om terrorism verksamhet som ett hot mot nationen kommer proportionalitets principen i focus med själva hotbilden mot staten.

Stadgad i

- *Kapitlen för tvångsmedel, 24 - 28 kap. Rättegångsbalken, RB.*

De principer som i Sverige säkras att tvångsmedel inom rättsväsendet har förankring i lagenliga procedurer är väsentliga för att säkra ett demokratiskt förfarande vid utövning av åtgärder mot individer, vilket detta kapitel har redovisat.

2.4 Europakonventionen

EKMR (1994:1219), inkorporerades som lag i Sverige 1995 samt gavs konstitutionell status genom införandet i *2 kap. 19 § i RF*³⁵ där det stadgas att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden gentemot *EKMR*. Denna konvention är en grundsten i arbetet av utvecklingen med ett utförligt skydd för den enskildes grundläggande rättigheter i Europa och arbetades fram för att innefatta garantier för individen i frågan om mänskliga rättigheter.³⁶ Ett fundamentalt rättssäkerhetstänkande är konventionens grundstenar med legalitetsprincipen som återfinns på många platser i konventionen samt specificeras i *artikel 7 EKMR* samt proportionalitetsprincipen. (Se Bilaga 1 Faktaruta; Artiklar i *EKMR* som rör rättssäkerheten)

Det objekt som man har som mål att skydda är den enskilde medborgaren. Dessa artiklar ska ge skydd från åtgärder utfärdade av staten men kräver även att staten ska skydda den enskilda aktören mot andra enskilda aktörer. Skillnaden i *EKMR* och det svenska fri- och rättighetsskyddet ligger främst i att konventionen har ett utförligare skydd för en domstolsprövning och garantier för en rättvis process, vilket har blivit uppmärksammat i ett antal domar mot Sverige.³⁷ Europadomstolens dom i målet *Leander mot Sverige*³⁸ innehåller

---

³⁴ Prop. 1988/89:124, s. 27, Ekelöf, Per Olof; Bylund, Torleif & Edelstam, Henrik, *Rättegång III*, sjunde upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm, 2010, s. 49 och Lindberg Gunnel, *Straffprocessuella tvångsmedel – när och hur får de användas?*, tredje upplagan, Karnov Group Sweden AB, Stockholm, 2012 s. 28

³⁵ Bull, Thomas, Sterzel, Fredrik, , *Regeringsformen en kommentar*, sns förlag, 2010, Sid. 94-96

³⁶ Danelius, Hans, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, *En kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, fjärde upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm, 2012, s 39

³⁷ Se Europadomstolens hemsida www.echr.coe.int/echr

ett antal överväganden om hur avvägningen mellan intresset av att skydda statens säkerhet och skyddet för den enskildes privatliv samt rättsfär skall utformas. Laglighetskriteriet för en vidtagen tvångsåtgärd tillsätts stor väsentlighet vilket flera exempel på konstaterade konventionsbrott kan vittna om, trots att syftet har varit att skydda den nationella säkerheten.³⁹ Denna dom är en vägvisare i arbetet med att skydda individuella rättigheter i arbeten som värnar om den nationella säkerheten.

Den väsentliga frågan för detta arbete blir således är *Resolution 2178* ett brott mot rättssäkerheten för individen enligt *EKMR*?

Detta kapitel har redovisat verktygen för en fungerande rättssäkerhet i Sverige. Medborgarnas fri- och rättigheter skyddas idag främst av två rättsordningar. I Sveriges grundlag (se främst *RF 2 kap*) ges vissa grundläggande fri- och rättigheter som är det ett konstitutionellt rättighetsskydd för individer. *EKMR* tillhandahåller ett fri- och rättighetsskydd som samtliga undertecknade parter har förpliktat sig att följa.⁴⁰

3. SVENSKA TERRORISTLAGSTIFTNINGEN

Detta kapitel kommer att behandla rambeslutet *2002/475/RIF*, samt en kort beskrivning av svensk rätts förhållande till Europarätten. Jag väljer att ta upp detta för att inträdandet i internationella organisationer, som Europeiska Unionen, EU, som Sverige är medlem i sedan 1995 och FN som Sverige blev medlem i 1946⁴¹, eftersom detta har varit direkt avgörande för Sveriges fortsatta utveckling som stat och påverkar dess suveränitet och därmed också den straffrättsliga utvecklingen.

3.1 Rambeslutet 2002/475/RIF

Rambeslut är en typ av rättsakt som används inom EUs och rambeslutet *2002/475/RIF* är den första internationella överenskommelsen som innehåller en definition av begreppet terrorism.⁴²

---

³⁸ Dom 27 mars 1989

³⁹ Se t.ex. målet *Amann mot Schweiz*, dom 16 februari 2002 och målet *Rotaru mot Rumänien*, dom 4 maj 2000.

⁴⁰ Se den svenska Regeringsformen 2 kap. 23 §.

⁴¹ Häthén Christian, *Stat och straff*, Andra upplagan, Studentlitteratur AB, Lund, 2014 s 242

⁴² Prop. 2001/02:135, s. 6

Gemensamma ståndpunkter, beslut, rambeslut och konventioner är de fyra typer av rättsakter tillgängliga inom ramen för den tredje pelaren.⁴³ Besluten har inte direkt effekt men är bindande. De grundar alltså inte rättigheter eller skyldigheter för enskilda som kan åberopas inför domstolar och myndigheter i medlemsstaterna.⁴⁴

Sedan attackerna den 11 september 2001 har EU intensifierat kampen mot terrorismen och rambeslutet 2002/475/RIF antogs i detta arbete. Denna lagtext innehåller uppmaningar till medlemsländerna att tillnärma sina lagar varigenom minimiregler fastställs för vad som ska räknas som terroristbrott. Att rambeslutet behövdes ansåg även den svenska regeringen med motiveringen att terrorism har blivit mer gränsöverskridande och att den utgjorde ett av de mest allvarliga hoten mot rikets säkerhet. För att underlätta det polisiära och rättsliga samarbetet för att beivra terrorism ansågs det naturligt att man inom EU kom överens om en gemensam definition av vilka gärningar som ansågs utgöra terroristbrott.⁴⁵

Rambeslutet 2002/475/RIF har som mål att effektivisera kampen mot terrorism på EU-nivå genom att harmonisera definitionerna på terroristbrott, och fastställer att medlemsstaterna måste åta sig att vidta alla nödvändiga åtgärder för att:

- ”fastställa sin behörighet beträffande terroristhandlingar”
- ”fastställa sin behörighet då de vägrar att överlämna eller utlämna en person misstänkt för eller dömd för ett sådant brott till en annan medlemsstat eller till ett tredje land”
- ”samordna sina åtgärder och fastställa behörighet i syfte att koncentrera de rättsliga åtgärderna till en enda medlemsstat, när flera medlemsstater är ansvariga”

Detta ska göras genom en introduktion av en specifik och allmän definition. Terrorism som koncept blir därmed en kombination av dessa två element.

OBJEKTIVT ELEMENT,

” hänvisar till en lista med exempel på allvarligt kriminellt beteende (mord, misshandel, gisslantagande, utpressning, vapentillverkning, angrepp, hot att begå någon av ovan nämnda handlingar osv.) ”⁴⁶

---

⁴³ Art. 34.2 EUF.

⁴⁴ Melin/Schäder, *EU:s konstitution*, s. 39.

⁴⁵ Prop. 2001/02:135 s. 17 f.

⁴⁶ 2002/475/RIF Artikel 1, 1 st punkt 1a till 1 i

SUBJEKTIVT ELEMENT,

*” dessa handlingar kan betraktas som terroristbrott då de begås i syfte att på allvar injaga fruktan hos en befolkning, otillbörligen tvinga en regering eller internationell organisation att vidta åtgärder eller avstå från att vidta åtgärder, allvarligt destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer i ett land eller i en internationell organisation. ”*⁴⁷

Rambeslutet definierar en terroristgrupp som,

*” en strukturerad sammanslutning, inrättad för en begränsad tid, som handlar i samförstånd, och syftar till att leda en terroristgrupp och delta i gruppens brottsverksamhet. ”*⁴⁸

Förutom dom nämnda definitionerna hänvisar rambeslutet till uppsåtliga handlingar som kan kopplas till terroristverksamhet. Vilka ska bestraffas även om det inte har begåtts något terroristbrott.

Dessa handlingar sammanfattas, i 2002/475/RIF Artikel 3, som

- *” rekrytering och utbildning för terrorism”*
- *” grov stöld, utpressning och förfalskning av administrativa dokument i syfte att begå ett terroristbrott”*
- *” allmän anstiftan till att begå ett terroristbrott”*

3.2 Lagen om straff för terroristbrott (2003:148)

Förutom de bestämmelser i svensk lagstiftning om terroristbrott och brott med anknytning till terrorism som hittas i *LST (2003:148)* har ett antal andra lagar inflyttande i bearbetningen av terroristbrott som till exempel *Lagen om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet (2010:299)* samt *Lagen om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet (2002:444)* men baserat på syftet med denna uppsats har jag valt att lägga fokus på *LST (2003:148)* och dess föregångare *Rambeslutet om bekämpande av terrorism (2002/475/RIF)*. Detta för att analysera om svensk terroristlagstiftning täcker *Resolution 2178* intentioner för att bekämpa terrorism men också för att i nästa steg titta närmare på *EKMR*, för att undersöka om eventuell lagändring av svensk rätt baserat på *Resolution 2178* är förenligt med de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Sverige har ett dualistiskt synsätt när det gäller applikationen av internationella överenskommelser på svensk rätt. Detta innebär att lagstiftaren måste se till att internationella åtaganden blir en del av den svenska lagen innan domstolarna kan tillämpa den, antingen

---

⁴⁷ 2002/475/RIF Artikel 1, 1st

⁴⁸ 2002/475/RIF Artikel 2, 1st

genom att inkorporera den internationella konventionen eller genom att se till att de nationella lagarna överensstämmer med konventionen.⁴⁹ Men det svenska medlemskapet i EU påverkar direkt utövningen av vår vardagliga straffrätt, då delar av straffrätten har gjorts till en del av den unionella rätten.⁵⁰ Den grund i svensk lagstiftning som ger riksdagen rätt att överföra beslutanderätt till EU nivå finner vi i *10:5 RF*.

När rambeslutet *2002/475/RIF* antogs bedömde regeringen att samtliga de handlingar som anges i *art. 1.1* i är straffbelagda enligt svensk rätt. Lagstiftningsåtgärder krävs dock för att uppfylla rambeslutets krav på att dessa handlingar ska betraktas som terroristbrott då de kvalificerande objektiva och subjektiva rekvisiten i *artikel 1.1* är uppfyllda.⁵¹

Regeringen ansåg att den svenska lagstiftningen gav möjligheter vid straffmätningen att beakta sådana omständigheter av objektiv och subjektiv betydelse som avses i rambeslutet. Här nämns särskilt *29:1, 2 st.* och *29:2 i BrB*⁵² men beslutar att svensk rätt inte uppfyller rambeslutets krav på att handlingarna i *art. 1.1* ska betraktas som terroristbrott och för att uppfylla rambeslutets krav i denna del krävs lagstiftning.⁵³

LST (2003:148) har alltså sitt ursprung i *Rambeslutet 2002/475/RIF* och har tillkommit efter ett antal direktiv från EU och anses utgöra den första internationella överenskommelsen som innehöll en definition av terroristbrott.⁵⁴

1 § LST fastställer lagens innehåll genom bestämmelser för genomförande av EU:s rambeslut om bekämpande av terrorism. Här markeras att lagen ska tolkas med stöd av rambeslutets artiklar och beaktandesatser samt de uttalanden som tagits till rådets protokoll när rambeslutet antogs. Paragrafen betonar att tillämpningen av lagen endast skall vara aktuell om det är en fråga om allvarliga angrepp som utförts med avsikten att förstöra de grundläggande principerna kring en fungerande demokrati och rättsstat, samt att rekvisiten ska tolkas restriktivt.⁵⁵

---

⁴⁹ Hydén Håkan, *Rättsregler en introduktion till juridiken*, 2001, Lund s 75

⁵⁰ Häthén Christian, *Stat och straff*, Andra upplagan, Studentlitteratur AB, Lund, 2014 s 263

⁵¹ Prop. 2002/03:38, s. 33.

⁵² I lagrummen sägs bl.a. att gärningens skada, kränkning eller fara skada ska tas med vid straffvärdebedömningen och ett antal försvårande omständigheter räknas upp.

⁵³ Prop. 2002/03:38, s. 39f

⁵⁴ Prop. 2002/03:38 sid. 28

⁵⁵ Prop. 2002/03:38 s. 85

Kvalifikationerna för att en gärning skall stämpas som terroristbrott finner vi i svensk rätt i 2 § LST. Här finner vi det objektiva hänseendet som klargör att gärningen genom sin art eller sitt sammanhang allvarligt kan skada en stat eller en mellanstatlig organisation.

2§ LST

” För terroristbrott döms den som begår en gärning som anges i 3 §, om gärningen allvarligt kan skada en stat eller en mellanstatlig organisation.”

Det subjektiva hänseendet kräver att avsikten med gärningen är

2§ LST

1. injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en befolkningsgrupp

2. otillbörligen tvinga offentliga organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller att avstå från att vidta en åtgärd, eller

3. allvarligt destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer i en stat eller i en mellanstatlig organisation. (2009:399).”

3 § LST redovisar för de gärningar som kan räknas in i terroristbrottets definition med förutsättningen att villkoren i 2§ LST är uppfyllda.

4 § LST klargör att försök, förberedelse eller stämpling och underlåtelse att avslöja terroristbrott är straffbara. BrB paragraf 23:4 har redan straffbelagt brottet medverkan som anstiftare eller medhjälpare.⁵⁶

Enligt 5 § LST är brott som stöld, rån, utpressning och urkundsförfalskning som begås i syfte att främja terroristbrott grund till ett strängare straffvärde än ”normala” brott. Detta även om gärningen inte medför ansvar enligt 2 eller 4 §§ i LST.

4 RESOLUTION 2178

De första initiativen till rättsliga instrument mot terrorism togs av FN, *Konventionen om brott och vissa andra handlingar som begåtts ombord på luftfartyg (Tokyo, 14.9.1963)*. Dessa verktyg har utökats med andra konventioner och protokoll. (Se Bilaga Faktaruta 3; Rättsliga instrument mot terrorism). Kampen mot terrorism genom legislativa åtgärder över statliga gränser är lång och har en historisk förankring i det internationella samarbetet mot dessa brott. Den överenskommelsen som vi ska titta närmare på i och med detta arbete är *Resolution*

---

⁵⁶ Medverkansbegreppet analyseras i *Brottsbalken, En kommentar*, del II (13-24 kap.) av Lena Holmqvist, Madeleine Leijonhufvud, Per Ole Träskman och Suzanne Wennberg.

2178, som blev antagen av FNs säkerhetsråd den 24 september 2014. Resolutionen kräver att länder ska vidta åtgärder för att ta itu med vad som klassificeras som utländska stridande personer, FTF,⁵⁷ som begår terrorbrott i andra länder. Detta ska genomföras med en lagstiftning som tillåter åtal mot de aktuella personerna. *Resolution 2178* är antagen i enlighet med *kapitel VII i FN-stadgan* och är därmed bindande för alla medlemsstater och innebär bland annat att medlemsländerna avkrävs juridiska åtgärder.⁵⁸

Resolutionen kräver vidare en kriminalisering av händelseförloppet att någon reser, men även försöker att resa, till ett annat land än där den aktuella personen är medborgare eller har sin hemvist. Där syftet ska vara att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar, samt att ge eller få terroristträning. Den fortsätter med att straffbelägga avsiktlig finansiering, organisering eller med andra medel underlätta en sådan resa. Resolutionen vill verka för att förhindra misstänkta utländska stridande personer, FTF, från att komma in eller transiterar medlemsländernas territorium. Den uppmanar även åtgärder för att förbättra det internationella samarbetet genom att till exempel informera varandra om brottsutredningar, FTF och åtal.

Enligt *paragraf 5 Resolution 2178* ska resolutionens paragrafer genomföras av medlemsstaterna,

- ” i överensstämmelse med internationella mänskliga rättigheter, internationell flyktingrätt och internationell humanitär rätt, förhindra och bekämpa rekrytering, organisering, transport eller utrustande av personer som reser till ett annat land i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar eller att ge eller få terroristträning. Detsamma gäller finansiering av deras resor och aktiviteter.”⁵⁹

Paragraf 6 ställer krav på medlemsstaternas lagstiftning och påpekar att dessa ska innehålla bestämmelser som gör det möjligt att åtala och bestraffa personer på ett sätt som återspeglar allvaret i vissa angivna brott. *Paragraf 6 a* brotts belägger den som reser eller försöker resa i syfte att ge eller få terroristträning. Vidare tar *paragraf 6 b* i resolutionen tillhandahållande av medel i syfte att de ska användas till att finansiera en persons resa till ett annat land än där personen har sin hemvist eller är medborgare, i sådant syfte som anges under *paragraf 6 a*.

---

⁵⁷ Utländska stridande definieras i resolutionen som "individer som reser till andra stater än där de bor eller är medborgare, i avsikt att stödja, eller delta i, terroristverksamhet"

⁵⁸ Dir. 2014:155, Genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism, s 2

⁵⁹ För att förhindra eventuella skillnader i översättningar se gärna *Paragraf 5 Resolution 2178 (2014)* i sin ursprungsversion på engelska

Paragraf 6 c i resolutionen behandlar organisationen kring rekryteringshandlingar i sådant syfte som anges under *paragraf 6 a* och brotts belägger detta.

Paragraf 7 uttrycker beslutsamhet att överväga notering enligt *Resolution 2161 (2014)* personer, grupper, associerade med al-Qaida företag och enheter som är finansiering, beväpning, planering, eller rekrytera för dem, eller på annat sätt stödja deras handlingar eller verksamhet, bland annat genom information och kommunikationsteknik, såsom internet, sociala medier, eller på annat sätt.

Paragraf 8 riktar in sej på det förebyggande arbetet i samband med rekrytering, organisering, transport, och utrustning av FTFs och finansiering av FTF resor och aktiviteter och påpekar att detta ska bekämpas.

I *paragraf 9* tar man upp åtalsfrågan och kräver att länder ska tillhanda hålla lagar för en effektiv möjlighet att åklaga dess medborgare samt andra som befinner sej på deras territorier som resande eller försöker att resa i ändamålet att bejaka terrorism. Även tillhandahållande eller insamling av medel från sina medborgare eller på deras territorier vilka har till avsikt eller kunskap om att användas för att finansiera resor till FTFs samt ska kunna ligga till grund för åtal.

Paragraf 10 behandlar resor som kan vara anknutna till terrorist verksamheten och kräver ett förbud av länder för att förhindra inresa eller transitering av individer som tros vara på resa för terrorismrelaterade ändamål.

Det internationella samarbetet belyses i *paragraferna 11 till 14* där Europaparlamentet uppmanar länder att förbättra samarbetet för att förhindra FTF resor, bland annat genom ökat informationsutbyte. Även samarbetet rörande brottsutredningar och straffrättsliga förfaranden med avseende på utredningar och förfaranden som involverar FTFs samt terrorism verksamhet framhåller Europaparlamentet behovet av att länderna uppfyller sina skyldigheter Interpol uppmanas en intensifiering av sitt arbete att svara på FTF hotet. För att lyckas med dessa utmaningar uppmanar Europaparlamentet till kapacitet byggning mellan länder samt välkomnar bilateralt stöd.

Kapitel 15 och 16 tar upp arbetet med att motverka våldsam extremism (CVE) som ett led i att förhindra terrorism och hotet samt rekrytering till FTF.

Paragraf 17 och 18 redovisar samarbetet med FN där man jobbar på att uppmärksamma FTF hotet samt möjligheterna för det internationella samfundet att utvärdera efterlevandet av denna resolution.

Paragraferna 20 till 23 belyser problemet med FTF samt finansieringen till dessa. En uppmaning till ett bättre samarbete mellan nationer och verksamheter som arbetar med problem kring FTF bör prioriteras och man hänvisar till tidigare *Resolutionerna 1267 (1999)* samt *Resolutionen 1989 (2011)*.

Paragraferna 24 till 27 påpekar att tidigare resolutioner behöver ses över för ett effektivare arbete mot terrorism. Vidare ges en hänvisning till det ökade hotet som terrorism innebär samt referat till tidigare resolutioners målinriktning att öka informations utbyte mellan involverade aktörer.

5 ANALYS

Det redogörs i kapitlet 1.2 att syftet med detta arbete inte är att ge klara och säkra riktlinjer för hur man ska hantera den aktuella juridiska problematiken kring terroristbrott, då detta område är väldigt komplicerat och måste bearbetas genom flera olika aspekter (säkerhet, mänskliga rättigheter, samarbete och så vidare). Målet är att bearbeta ett antal frågeställningar som är aktuella i och med lagstiftning kring terroristbrott. Detta för att delvis analysera täckningen av *Resolution 2178* i svensk lagstiftning samt att i nästa steg påpeka vikten av att *EKMR* följs för att säkra individens rättssäkerhet.

5.1 Svensk lagstiftnings täckning av Resolution 2178 ?

Det finns många frågetecken kring den svenska lagstiftningens täckning av *Resolution 2178* och en särskild utredare har blivit tillsatt för att granska om, och i så fall hur, svensk lagstiftning behöver ändras för att motsvara de krav på straffrättslig reglering som ställs i

resolutionen. Senast den 18 juni 2015 ska uppdraget redovisas.⁶⁰ Vad som är viktigt att tänka på är att Sverige även har folkrättsliga förpliktelser att leva upp till sina internationella straffrättsliga åtaganden på terrorismområdet. Här följer en redovisning av centrala aspekter i *Resolution 2178* samt en analys om den svenska lagstiftningen motsvarar resolutionen.

Straffbestämmelser i samband med avseende att resa eller försök att resa i samband med terrorism verksamhet

Resolutionen 2178 kriminaliserar händelseförloppet att någon reser, men även försöket att resa, till ett annat land än där den aktuella personen är medborgare eller har sin hemvist i samband med terrorism verksamhet.⁶¹ Förberedelse och stämpling till brott är brottsbelagda i svensk lagstiftning enligt *Lagen om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet, 2010:29, LST 4 §* samt *23 kap. BrB* vilket även inkluderar underlåtenhet att avslöja terroristbrott.

Uppmaning till brott

Paragraf 6 a, b och c i Resolutionen 2178 brotts belägger den som reser eller försöker resa i syfte att ge eller få terroristträning, tillhandahållande medel eller stödjer organisationen kring rekryteringshandlingar i sådant syfte som anges under *paragraf 6 a*. Den svenska lagstiftningen som i vissa aspekter täcker denna paragraf finner vi i *LST* som brotts belägger utbildning med avseende att begå terroristbrott eller annan särskilt allvarlig brottslighet. Vid antagandet av diskuterades inte möjligheterna till att även kriminalisera de som deltar i terroristträning vilket har lett till att utbildningsbrottet inte är kriminaliserat på försöks-, förberedelse- eller stämplingsstadiet. Det är alltså inte straffbart enligt svensk lagstiftning att delta i terrorismträning. Den svenska lagen kriminaliserar dock både offentlig uppmaning till brott samt rekrytering till brottsverksamhet och reglerar ett särskilt straffansvar för den som meddelar eller försöker meddela instruktioner om tillverkning samt användning av sprängämnen, vapen eller skadliga eller farliga ämnen som är särskilt ägnade att användas för särskilt allvarlig brottslighet. Denna gärningen måste begåttas med vetskap om att instruktionerna är avsedda att användas för särskilt allvarlig brottslighet (till skillnad från den utökade straffmöjligheten till åtal för terrorism verksamhet som formuleringen i vilket syfte som helst skulle ge).

---

⁶⁰ Dir. 2014:155, Kommittédirektiv, *Genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism*, 18 december 2014

⁶¹ Se *Resolution 2178* paragraf 5

Finansiering

Resolution 2178 redovisar beslutsamhet att överväga notering enligt *Resolution 2161 (2014)* personer, grupper, associerade med al-Qaida företag och enheter som är finansiering, beväpning, planering, eller rekrytera för dem, eller på annat sätt stödja deras handlingar eller verksamhet, bland annat genom information och kommunikationsteknik, såsom internet, sociala medier, eller på annat sätt. För att Sverige ska uppfylla resolutionens ändamål inom detta område krävs det utförlig forskning kring ämnet då detta är en viktig del av den individuella rättsfären som skyddas både i *RF* och *EKMR*. Men det förbud som *13§ PUL* fastställer kan göra det svårt att föra ett register eller att utbyta information mellan länder baserat på lösa antaganden om individer.

Finansieringslagen i svensk lag brotts belägger finansiering av särskilt allvarlig brottslighet. Förberedelse eller stämpling är däremot inte straffbelagt medan försök till finansiering är det. Finansiering av resor utgör brott enligt finansieringslagen endast i den utsträckning det kan visas att syftet med finansieringen är att särskilt allvarlig brottslighet ska begås. Detta innebär att svensk lagstiftning kräver en starkare koppling mellan finansieringen och det allvarliga brottet än *Resolution 2178*, vilket innebär att kriminaliseringen enligt svenska lagstiftning inte fullt ut täcker avsikten som är menad i resolutionen. Straffansvaret i den svenska lagstiftningen omfattar uttryckligen inte insamling eller tillhandahållande av pengar eller annan egendom med vetskap om att den är avsedd att användas (i vilket syfte som helst, inte som med avsikt för särskilt allvarlig brottslighet) av en terroristorganisation eller en individuell terrorist. Information om kunder som använder sig av finansiella tjänster krävs i *Lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2009:62)* av företag som arbetar med dessa. Enligt *2 kap 1 §* har företagen ett ansvar av kundkännedom baserat på hur stor risken är att företaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. I fallet med finansiering och registrering kring terrorism verksamhet täcker inte svensk lagstiftning *Resolution 2178*.

Medverkan

Vidare i *Resolution 2178* straffbeläggs medverkan i terrorist främjande ändamål. I svensk lag kan en viss gärning kan vara brottsbelagd inte bara den som utfört gärningen utan även för den som främjat den enligt den allmänna medverkansbestämmelsen i *23 kap. 4 § BrB*. En anstiftare straffas i allmänhet som om personen själv vore gärningsman i svenskt rätt men den som blott gjort försök att förleda annan till brott är fri från straff. För att man ska bli dömd

enligt medverkansbestämmelsen i svensk rätt krävs att det finns gärningar som är straffbelagda som självständiga brott eller som försök, förberedelse eller stämpling till brott. Om svensk rätt täcker resolutionens avsikt med medverkan baseras alltså på hur andra brott är kriminaliserade i den svenska rätten, i detta fall resor enligt *paragraf 6 a i resolutionen*. Man kan se här att den svenska rätten kräver en starkare koppling mellan en som främjar brott och den som utför brott. Detta krav på en stark koppling för att vara skyldig till brott är någonting som skiljer *Resolution 2178* och den svenska rätten åt på flera punkter, se även möjligheterna till att samla uppgifter om enskilda personer eller att finansiera verksamheter som kan klassas för terrorism.

Deltagande i väpnad konflikt

Medborgare som reser eller försöker att resa med ändamålet att främja terrorism ska ligga till grund för åtal enligt *Resolution 2178*. Det straffbara området inom svensk rätt som behandlar deltagande i en väpnad konflikt utomlands när det sker inom ramen för en terroristorganisation är bristfällig. Vilket kan delvis förklaras med svårigheten att straffa ett brott som ännu inte har begåtts då enligt svensk lag måste en otillåten gärning ligga till grund för ett brott. Ett antal förutsättningar s.k. objektiva rekvisit måste vara uppfyllda för att brottet i fråga skall föreligga det krävs även att gärningsmannen har personligt ansvar (skuld) för gärningen. I svensk rätt kan kravet på personligt ansvar uppfyllas genom uppsåt⁶² eller oaktsamhet⁶³. Man kan dock överväga det straffbara området vid deltagande i en väpnad konflikt utomlands när det sker inom ramen för en terroristorganisation som ett bidra till att förebygga, förhindra och bekämpa terrorism men som lagen ser ut i dag i Sverige är resolutionens krav i detta hänseende svår att uppnå.

Den svenska lagtexten, *LST*, sätter inte upp några bestämmelser som har som mål att särskilt bestraffa den som är ledare av en terrorist grupp. Även om denna individ inte har utfört något terroristbrott. Rambeslutet *2002/475/RIF artikel 2a* har stämplat denna företeelse som ett svårt brott. *Lagen om särskild utlänningskontroll (1991:572) 2 §* kan vara aktuell i avseende på personer som kommer till Sverige och inte har blivit tilldelad uppehållstillstånd utan anses enligt lagen vara utlänning då paragrafen specificerar,

---

⁶² 1 kap. 2 § första stycket BrB

⁶³ En oaktsam gärning är straffbar endast om det är särskilt föreskrivet där täckningsprincipen spelar in.

” med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. Lag (2009:1545) ”

Detta avsnitt har behandlat den centrala frågan för uppsatsen om svensk lagstiftning rörande terroristbrott täcker *Resolution 2178*. Vad man finner på flera ställen är att den svenska lagstiftningen kräver en starkare koppling mellan brottet och försök eller medhjälp till att begå brottet. Detta hittar vi bland möjligheterna till att samla information om enskilda individer enligt *PUL(1998:204)* men också i alternativen till att spåra finansiering av terrorism verksamhet enligt *Finansieringslagen*.

I svensk lagstiftning är inte heller att föranledda annan till brott belagt med straff. Vilket försvårar möjligheterna att hindra resande med intentionen att få terrorist träning eller att utbilda personer i terrorism detta försvåras ytterligare av att svenska lag säger att en otillåten handling ska ligga till grund för brott, se kapitlet om straffrätten. Efter analysering av *Resolution 2178* och den svenska lagstiftningen på området ser vi att svensk lagstiftning brister på ett antal punkter som resolutionen straffbelägger. Då flera av dessa områden handlar om fundamentala aspekter av svensk lagstiftning som till exempel täcknings princip, culpa ansvar, så kan man sammanfatta den inledande frågan om svensk lagstiftning täcker *Resolution 2178* rörande terroristbrott att den svenska lagstiftningen inte är utformad på ett sätt som täcker de aspekter som *Resolution 2178* tar sikte på.

5.2 Nationens säkerhet mot individuell rättsäkerhet

I och med kapitel 3 och genomgången av förfarandet till dagens svenska legislering av terroristbrott med *LST (2003:148)*, och dess ursprung i *Rambeslutet 2002/475/RIF* som tillkommit efter direktiv från EU ser vi vilken påverkan internationella sammanslutningar har på den nationella lagstiftningen. Dagens globala arena präglas av internationella överenskommelser långt över statliga gränser.

Men kan denna globalisering av bekämpande av kriminalitet kosta rättssäkerheten för individen? Terroristhotets närvaro har genom historien visat att denna fråga är högst aktuell i dag då antagande kan styrkas av empiriska uppgifter att den individuella säkerheten hotas när en nations säkerhet möter hot. Terroristattacker har lett till mord och försvinnanden samt att

regeringar har använt inhemska terroristattacker som motiv för att använda motåtgärder som innebar ett förtryck av de medborgerliga rättigheterna.⁶⁴

Som, Hafner-Burton och Shapiro noterar i sin artikel från 2010 *Tortured Relations: Human Rights Abuses and Counterterrorism Cooperation*, i tidningen *Political Science*;

” tyder aktuell forskning att terrorismen skapar incitament för demokratier att begränsa de mänskliga rättigheterna, men dessa incitament är inte konsekventa, eller har inte konsekvent använts för alla demokratier eller påverkar alla mänskliga rättigheter. ”⁶⁵

5.3 Är rättssäkerheten i Europakonventionen förenligt med Resolution 2178?

Vi kommer nu att titta på *EKMR*, och de artiklar som behandlar rättssäkerheten för individen för att fastställa den svenska rättens möjlighet till skydd för individen. Som redovisat i kapitel 2.4 Europakonventionen hittar man ett antal artiklar som utgör grunden för rättssäkerheten för individen, *EKMR* Artikel 5,6,7,8,9,10,11,13.

Vid genomgången av *Resolution 2178* inser man att den präglas av en definitions förvirring kring terrorism begreppet och därmed vad som avses med ”terroristbrott”, vilket i sig är ett hot mot legalitetsprincipen som fastställer maktutövningens lagbundenhet då lagarna inte är tydliga nog för att försäkra att de tolkas eller ens förstås på samma sätt, problemet med definitionen öppnar vidare upp för risker mot alla artiklar i *EKMR* som hänvisar till individuell rättssäkerhet med dess utrymme för tolkning. Problemet med svårigheterna kring definitionen av terrorism är en historisk företeelse, som redovisat i inledningen till detta arbete. Det finns även tydliga risker för missbruk av repressiva åtgärder baserat på att vissa av bestämmelserna i resolutionen avser alla former av terrorism som ett hot mot internationell fred och säkerhet. Vilket godkänner avsevärda intrång på den individuella rättsfären baserat på lösa grunder. Detta är ett hot mot rättssäkerhet ska innebära förutsägbarhet i rättsliga angelägenheter.⁶⁶ Definitionsförvirring kan leda till att yrkespersoner inom rättsväsendet är osäkra på hur man ska använda lagen, vilket hotar *EKMR artikel 13*, men också att personer i samhället inte har möjlighet att ta till sig lagen på ett adekvat sätt.

---

⁶⁴ Piazza, James A. and James Igoe Walsh. 2009. “Transnational Terror and Human Rights.” *International Studies Quarterly*. 53: 125-148

⁶⁵ Hafner-Burton, Emilie M. and Jacob N. Shapiro. 2010. “Tortured Relations: Human Rights Abuses and Counterterrorism Cooperation.” *PS: Political Science*. 43(3): 416

⁶⁶ Jareborg, Nils, *Straffrättsideologiska fragment*, Iustus Förlag, Uppsala, 1992, s 81

Att lagstifta mot ”särskilt allvarlig brottslighet”, med hänvisning till kampen mot terrorism väcker frågor om legitimitet i och med att det är oklart på vilket sätt kampen mot terrorism motiveras. Är alla brott som omfattas av konventionen terroristbrott eller till terrorism anknutna brott? Denna beskrivning öppnar upp för allvarliga risker att bryta mot objektivitetsprincipen i verksamheten för domstolar och förvaltningsmyndigheter i Sverige då möjligheten att iakttä saklighet och opartiskhet försvåras samt hotar *EKMR artikel 5*.

I konventionens definition ingår majoriteten av terroristbrott i uppräknningen av gärningar som utgör terroristbrott enligt 2 § *LST (2003:148)* med skillnaden av att i svensk lagstiftning krävs det att de kvalificerade objektiva och subjektiva rekvisiten är uppfyllda. Då syftet med konventionen är att förhindra terrorism, genom kriminalisering av handlingar kan leda till terroristbrott kan man uppfatta det som att konventionen tar sikte på sådana brott som oftast eller typiskt sett utgör ett led i ett terroristbrott. Detta utan att för den delen betraktas som ett terroristbrott i den meningen att brottet genomförs med direkt uppsåt att uppnå syftet terroristbrott. Även detta lämnar en stor tolkningsfrihet för kategorisering av vissa brott och riskerar att äventyra *Artikel 6 i EKMR* som fastställer rätten till en rättvis rättegång då tolkningsfrågor alltid kan uppfattas olika och bildas på en förutsatt syn på olika människor. Tvångsmedel i svensk lagstiftning ses som en avsevärd inskränkning på den individuella personen och har ett antal principer som alltid ska beaktas vid utövandet, som redovisat i kapitel 2.3 Tvångsmedel. Ändamålsprincipen är den som först måste vara uppfylld för att godkänna ett inskränkande på individens rättigheter. 2 kap. 21 § *RF* fastställer att begränsningar i friheter och rättigheter endast får göras för ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Denna lag öppnar upp för nya frågor om demokratin och säkerhet i samhället. Var ligger gränsen för inskränkning av enskilda personers frihet när man hänvisar till nationens säkerhet?

Skyddet för privatlivet och familjelivet säkras genom *EKMR artikel 8* och hotas genom *Resolutionen 2178* intentioner att samla personuppgifter som baseras på väldigt lösa grunder och ska finnas tillgängliga för flera nationers arbete i hotet mot terrorism. Denna katalogisering av individer kan inte bara grundas på felaktiga upplysningar utan också användas i godtycklig rättsutövning på individens bekostnad. Även yttrandefriheten, *EKMR artikel 10*, samt föreningsfriheten, *EKMR artikel 11*, som är en av grundstenarna i ett demokratiskt samhälle hotas då individer katalogiseras och bokförs.

Det är nödvändigt att redovisa resolutionens intentioner av att följa internationell människorättslagstiftning och andra folkrättsliga regler genom att uttryckligen åberopa dessa i resolutionen, vilket den gör i *paragraf 5 resolution 2178*. Men att ge en internationell överenskommelse möjlighet till en så vid tolkning är ändå riskabelt med hänsyn till förmågan som verktyget har. I Sverige kan behovsprincipen i tvångsmedel hämma användningen av ingripande åtgärder på bekostnad av individens rättigheter då tvångsmedel endast får användas vid ett påtagligt behov och en mindre ingripande åtgärd inte är tillräckligt. Men även här så lämnar formuleringen det öppet för tolkning och detta verkar inte som en säkring av individens rättsfär. Behovsprincipen hävdar även att tvånget ska leda till att det avsedda resultatet uppnås, vilket kan vara väldigt svårt att bevisa då *Resolution 2178* har som mål att inrikta sig på förberedelser som kan leda till terroristbrott. Att med säkerhet bevisa intentioner med en handling och samtidigt koppla dessa till terrorist verksamhet för att i slutändan visa att det avsedda resultatet har uppnåtts baserat på de verktyg som *Resolution 2178* ger medan man värnar om individuella rättigheter är ett väldigt svårt uppdrag.

Resolution 2178 präglas av ett proaktivt tänkande på brottsförebyggande aktiviteter, som i se själv kan bidra till ett effektivare arbete och samarbete över gränserna, men som i sitt sätt att arbeta hotar den individuella rättsäkerheten och möjligheterna till ett effektivt rättsmedel för den enskilda individen. Baserat på de redovisade uppgifterna i detta arbete kommer Sverige få det svårt att upprätthålla den individuella rättsäkerheten enligt *EKMR* under påverkan av *Resolution 2178*.

I ett större perspektiv är det viktigt att i kampen mot terrorism värna om den enskilda människan. En koppling mellan inskränkningar av rättigheter till följd av jakten på terrorism är inte svår att upptäcka, men är ett hot som kan verka mot den demokratiska samhällsordningen. Staters säkerhet och individuella rättigheter är alltid två intresseområden som måste utvärderas mot varandra. Båda områdena kräver sin uppmärksamhet men den ena får inte utvidgas på bekostnad av den andra när demokratiska värderingar ska säkras.

5.4 Syftet med arbetet besvaras

Syftet med detta arbete har varit att belysa ett antal aspekter kring den juridiska diskussionen i Sverige rörande terroristbrott, med fokusering på svenska lagstiftningens täckning av *Resolution 2178* samt individuella rättigheter baserat på *EKMR*. Denna uppsats pekar ut ett antal brister i den svenska lagstiftningen för att bekämpa terrorism enligt det internationella åtagandet som redovisas i *Resolution 2178* vilket resulterar i att svensk lag innehåller brister i avseendet till terrorism bekämpningen som det hänvisas till i resolutionen. I nästa steg tas individuella rättigheter upp med verktyget som *EKMR* tillhandahåller och det redovisas ett antal problematiska aspekter med *Resolution 2178* som riskerar att hota den individuella rätts säkerheten på ett sätt som inte är förenligt med det demokratiska samhället som Sverige representerar. Detta arbete har belyst problem områden som är högst aktuella i arbetet mot terrorism idag men även visat på möjlig framtids scenarion där nationens säkerhet har vunnit mark över mänskliga rättigheter och på detta sätt bidragit till den samhällsdebatt som är väldigt viktig i fråga om legalisering mot terrorism verksamhet.

6 LITTERATURFÖRTECKNING

Bull, Thomas, Sterzel, Fredrik, *Regeringsformen en kommentar*. sns förlag, 2010

Cameron Iain, *An introduction to the European convention on human rights*, 5 edition, Uppsala, 2006

Charters, David A. ed. *The Deadly Sin of Terrorism: Its Effect on Democracy and Civil Liberty in Six Countries*. Westport, CT: Greenwood Press. 1994

Danelius, Hans, *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis – En kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Norstedts Juridik, Stockholm, 2002

Ehrencrona, Carl Henrik, »Rättssäkerhetsbegreppet och Europakonventionen«, *Svensk Juristtidning*, 2007

Ekelöf, Per Olof; Bylund, Torleif & Edelstam, Henrik, *Rättegång III*, sjunde upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm, 2010

Eriksson, Lars, Halldén, Birger, Granath, Berit, Eliasson, Jan, Jervas, Gunnar, Jönsson, Bodil, Karlsson, Mats, Tham, Carl, FN – *Globalt uppdrag - Fakta historia framtid*, Jyväskylä: SNS förlag, 1995

Europadomstolens hemsida www.echr.coe.int/echr

Gerstner Linnea, Larsson Per, Mårsäter Olle, Nordquist Kjell-Åke, *Mänskliga rättigheter i fred och konflikt*, en skriftserie från *Fonden för mänskliga rättigheter*, Centrum Tryck Avesta, 2007

Goldmann, Kjell – Pedersen. Mogens N – Østerud, Øyvind, *Statsvetenskapligt lexikon*, Oslo: Universitetsforlaget AS, 1997

Hafner-Burton, Emilie M. and Jacob N. Shapiro. 2010. "Tortured Relations: Human Rights Abuses and Counterterrorism Cooperation." *PS: Political Science*. 43(3): 415-419.

Hesse, Joachim Jens och Johnson, Nevil (red.), *Constitutional Policy and Change in Europe*, Oxford University Press, Oxford, 1995

Holmqvist, Lena, Leijonhufvud, Madeleine, Träskman, Per Ole, Wennberg, Suzanne, *Brottsbalken. En kommentar*. Del II, Studentutgåva 2, 2000

Hydén Håkan, 2001, *Rättsregler en introduktion till juridiken*, Lund

Häthén Christian, *Straffrättsvetenskap och kriminalpolitik*. De europeiska straffteorierna och deras betydelse för svensk strafflagstiftning 1906-1931, Tre studier, Lund 1990

Häthén Christian, *Stat och straff*, Andra upplagan, Studentlitteratur AB, Lund, 2014

- Jareborg, Nils, *Straffrättsideologiska fragment*, Iustus Förlag, Uppsala, 1992
- Jareborg, N & Zila, J *Straffrättens påföljdslära*. Stockholm: Norstedts juridik, 2000
- Jareborg, Nils: "Rättsdogmatik som vetenskap" I: *Svensk Juristtidning* 2004 s. 1–10
- Kumm, Björn, *Terrorismens historia*. Lund: Historiska Media, 2002
- Lindberg, Gunnel, *Straffprocessuella tvångsmedel – när och hur får de användas?*, tredje upplagan, Karnov Group Sweden AB, Stockholm, 2012
- Petersson, Olof, *Rättsstaten. Frihet, rättssäkerhet och maktindelning i dagens politik*, Publica, Stockholm, 1996
- Piazza, James A. and James Igoe Walsh. 2009. "Transnational Terror and Human Rights." *International Studies Quarterly*. 53: 125-148
- Melin, Mats/Schäder, Göran, *EU:s konstitution*, upplaga 6, Norstedts Juridik AB, Stockholm, 2004
- Nergelius, Joakim, *Konstitutionellt rättighetskydd – svensk rätt i ett komparativt perspektiv*, Norstedts Juridik, Stockholm, 1996
- Nuotio, Kimmo, *Straffrätten europeiseras*, NTfK, 2001
- Quigley, John "Government Vigilantes at Large: The Danger to Human Rights From Kidnapping of Suspected Terrorists." *Human Rights Quarterly*. 1988, 10(2): 193-213.
- Sandgren Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare*, andra upplagan, Norstedts juridik, Vällingby, 2007
- Sarnecki, J *Introduktion till kriminologi*. Lund: Studentlitteratur AB, 2009
- Sterzel, Fredrik, »Regeringsformen ur rättsstatens perspektiv«. I: *Sterzel Författning i utveckling. Konstitutionella studier av Fredrik Sterzel*, Rättsfondens skriftserie nr 33, Iustus förlag, Uppsala, 1998
- U.S. Department of State Foreign Terrorist Organizations, 2014, <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>
- Wallerstein, Immanuel, *Världssystemanalysen: En introduktion*, Hägersten: Tankekraft Förlag, 2007
- Warnling-Nerep, Wiweka; Lagerqvist Veloz Roca, Annika; Reichel, Jane, *Statsrättens grunder*, Norstedts juridik, Stockholm, 2005
- Wennberg, Suzanne, *Introduktion till straffrätten*, nionde upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm 2011

LAGTEXT

Amsterdamfördraget, 1999

Brottsbalken

Dir. 2014:155, Kommittédirektiv, *Genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism*, 18 december 2014

Finansieringslagen

FN:s konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister (New York, 15.12.1997)

FN:s konvention om bekämpande av finansiering av terrorism (New York, 9.12.1999)

Fördraget om Europeiska unionen

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen

Dir. 2014:155, *Genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism*

EUF-fördraget, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Art. 34.2c EUF

Art. 29 EUF

Europeiska konventionen om bekämpande av terrorism (Strasbourg, 27.1.1977)

Konventionen om brott och vissa andra handlingar som begåtts ombord på luftfartyg (Tokyo, 14.9.1963).

Konvention för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg (kapningskonventionen) (Haag, 16.12.1970)

Konvention för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet (Montreal, 23.9.1971)

Konvention om förebyggande och bestraffning av brott mot diplomater och andra internationellt skyddade personer (New York, 14.12.1973)

Konvention mot tagande av gisslan (New York, 17.12.1979)

Konvention om fysiskt skydd av nukleärt ämne (Wien, 3.3.1980)

Konvention om bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet (Rom, 10.3.1988)

Lagen om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet (2010:299)

Lag om särskild utlänningskontroll (1991:572)

Lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2009:62)

Maastrichtfördraget, 1993

Personuppgiftslagen (1998:204)

Protokoll för bekämpande av brott mot flygplatser, som används i internationell civil luftfart, utgörande tillägg till konventionen för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet (Montreal, 24.2.1988)

Protokoll om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln (Rom, 10.3.1988)

Prop. 1984/85:32

Prop. 1988/89:124

Prop. 2001/02:135

Prop. 2001/02:135

Prop. 2002/03:38

FN RESOLUTIONER

Resolution 2178 (2014)

Resolution 1989 (2011)

Resolution 1267 (1999)

7 Bilaga

---

1 Faktaruta; Fem rättsstatskriterier

Sammanfattning av fem rättsstatskriterier

- Den offentliga makten skall utövas under lagarna Legalitetsprincipen, RF 1:1
- Konstitutionella garantier mot maktmissbruk Kontrollmakten, RF 12 kap
- Skydd för de grundläggande fri- och rättigheterna RF 1:2 och 2 kap
- Garantier för likhet inför lagen och ett objektiva beslutsfattande Egalitetsprincipen, RF 1:9 2 st samt regleringar rörande domstolar och rättskipning RF 11 kap
- Garantier för domstolarnas oberoende gentemot de politiska organen RF 11 kap

2 Faktaruta; Artiklar i EKMR som rör rättssäkerheten

Dessa redovisas i första avdelningen där rättigheter och friheter tas upp med artiklarna,

- Artikel 5 EKMR skyddet för den personliga friheten och behandlar lagligen berövad frihet av individen
- Artikel 6 EKMR som fastställer rätten till en rättvis rättegång
- Artikel 7 EKMR fastställer principen nullum crimen sine lege, med andra ord legalitetsprincipen. Denna återfinns på många ställen i konventionen.
- Artikel 8 EKMR skyddet för privat- och familjelivet
- Artikel 9 EKMR i religionsfriheten
- Artikel 10 EKMR i yttrandefriheten
- Artikel 11 EKMR i föreningsfriheten
- Artikel 13 EKMR fastställer rätten till ett effektivt rättsmedel

Faktaruta 3; Rättsliga instrument mot terrorism

De första initiativen till rättsliga instrument mot terrorism togs av FN, *Konventionen om brott och vissa andra handlingar som begåtts ombord på luftfartyg (Tokyo, 14.9.1963)*. Dessa verktyg har utökats med andra konventioner och protokoll. Som till exempel,

- *Konvention för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg (kapningskonventionen) (Haag, 16.12.1970)*,
- *Konvention för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet (Montreal, 23.9.1971)*,
- *Konvention om förebyggande och bestraffning av brott mot diplomater och andra internationellt skyddade personer (New York, 14.12.1973)*,

- *Europeiska konventionen om bekämpande av terrorism* (Strasbourg, 27.1.1977) under Europarådets mandat är en är den första konvention i vilken terrorismen behandlas på ett övergripande sätt.
- *Konvention mot tagande av gisslan* (New York, 17.12.1979),
- *Konvention om fysiskt skydd av nukleärt ämne* (Wien, 3.3.1980),
- *Protokoll för bekämpande av brott mot flygplatser, som används i internationell civil luftfart, utgörande tillägg till konventionen för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet* (Montreal, 24.2.1988),
- *Konvention om bekämpande av brott mot sjöfartens säkerhet* (Rom, 10.3.1988),
- *Protokoll om bekämpande av brott mot säkerheten för fasta plattformar belägna på kontinentalsockeln* (Rom, 10.3.1988),
- *FN:s konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister* (New York, 15.12.1997),
- *FN:s konvention om bekämpande av finansiering av terrorism* (New York, 9.12.1999).